

שו"ת הר צבי ח"ב סי' קיז

בהא דמדליקין נרות חנוכה בע"ש מבערי,
וישוב לקושיא בזה על הנמוקי יוסף

בדבר הערתו על מש"כ הנמוקי יוסף (שבת פרק ב) דלהכי מותר להדליק נר בערב ש"ק והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת למ"ד אשו משום חציו, ולא הוי כאילו הבעירה הוא עצמו בשבת, משום דכל מה שדולק והולך נחשב כאילו דלקו כולו ברגע הראשון וכמאן דאגמריה כולה בע"ש. והקשה ע"ז כת"ר משבת חנוכה שמדליקין את הנרות בערב שבת מבעוד יום ולדברי הנמו"י דחשיב כאילו גדלק כולו ביום כיצד יוצא ידי מצות נר חנוכה שמצותה שתדלק בלילה.

הנה בדברי הנמו"י האלו הארכתי והוכחתי שאין הבאור בדברי הנמו"י כפשוטן דכל מה שנדלק אח"כ חשוב כאילו גדלק ממש ברגע הראשון לכל דבר, והנמו"י לא כתב כן רק לגבי אדם המבעיר עושה הנזק והמלאכה, ולענין זמן חלות החיוב קאמר שהאדם העושה את השריפה מתחייב בשעת פעולתו כאילו נגמרו ההיזק והמלאכה תיכף ברגע הראשון, אבל באמת עצם השריפה היא אח"כ אלא שלענין חלות החיוב קאמר שלמ"ד אשו משום חציו כל מה שעתידי להיות מפעולתו הוי כמאן דאגמריה מעיקרא ברגע הראשון שהדליק, אבל לא שאנו מקדימין את עצם השריפה לומר שהשריפה נעשה בתחילה, שלגבי דבר הנשרף אין לך אלא מקומו ושעתו בשעה שנשרף והולך בפועל, ורק לענין זמן חלות החיוב אנו אומרים דהחיוב חל מקודם משעת הפעולה המביאה לידי הנזק שעומד להיות, אבל לא להקדים מה שנעשה בזמן מאוחר.

נמוקי יוסף ב"ק פ"ב

דף י. מדפה"ר

ואי קשיא לך א"כ היכי שרינן עם חשיכה להדליק את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת וכן מאחזין את האור צמדורה והולכת ונגמרת הדלקתה בשבת ולפי זה הרי הוא כאילו הבעירה הוא עצמו בשבת וכל שכן הוא דאילו הכא לא נתכוון להבעיר גדיש של חצירו כלל והכא עיקר כוונתו היא שתדלק ותלך בשבת ועם כל זה חנן (שבת יט:) משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה ומאחזין את האור צמדורת בית המוקד ומעשים בכל יום וכדאמרן. כי נעין צמילתא שפיר לא קשיא לך שהרי חיובו משום חציו כוורק החץ שנעשה שילא החץ מתחת ידו צלוחתא שעה נעשה הכל ולא חשבינן ליה מעשה דמכאן ולהבא דאי חשבינן ליה

הוא לן למפטריה דלנוס הוא שאין צידו להחזירה וה"נ אילו מת קודם שהספיק להדליק הגדיש ודאי משתלם ניזק מאחריות נכסים ידידיה דהא קרי כאן כי תלך אש שלם ישלם ואמאי מחייב הרי מת ומת לאו צר חיובא הוא אלא לאו ש"מ דלאו כמאן דאדליק השתא צידים חשבינן ליה אלא כמאן דאדליק מעיקרא משעת פשיעה חשבינן ליה וכן הדין לענין שבת דכי אתחיל מערב שבת אתחיל וכמאן דאגמריה צידים צההוא עידנא דלית ציה איסור חשיב:

והוכחתי כן מהא דרבי יוחנן גופיה שסובר אשו משום חציו הוא סובר במנחות (דף כו ע"ב) לענין הקטרת קומץ שמתיר שירים לאכילה — שאינו מתיר עד שתצית האור ברובו, ואם נפרש דברי הנמו"י כפשוטם דכל מה שנדלק אח"כ חשוב כאילו גדלק ממש ברגע הראשון לכל דבר, למה לא יהא מותר תיכף מרגע הראשון שהדליק דחשיב כאילו גדלק לגמרי, וע"כ שדברי הנמו"י אינם אלא לגבי האדם המבעיר אבל לגבי דבר הנשרף אין לך אלא מקומו ושעתו שהולך ונשרף בפועל, והיתר שירים באכילה תלוי בעצם שריפת הקומץ כדריש בתו"כ, "קדש קדשים מאשי ד' — אין להם חלק אלא לאחר אשי ד". ולפי"ן אין מקום גם לקושייתו על הנמו"י מנרות חנוכה של שבת, שלגבי נרות הדולקים אין לך אלא שעתם שהולכים ודולקים בפועל בלילה, ואמנם קיום המצוה בנר חנוכה של שבת אינה בהדלקה מבעוד יום אלא בשהוי הדלקה שלאחר חשיכה, ובאמת לענין

וראיתי בספר שנות חיים להגר"ש קלוגר הלכות חנוכה (סי' רפו) שהקשה על דברי הנמו"י האלו מהא דתניא במנחות (דף כו ע"ב), "אין לי אלא דברים שדרכן להיות גרוב בלילה... דברים שדרכן ליקרב ביום כגון הקומץ הלבונה... שמעלן ומקטירין עם מבוא השמש שמתעכלין והולכין כל הלילה — מנין, ת"ל, זאת תורת העולה ריבה... ולמ"ל זאת לרביא הא בלא"ה הרי אשו משום חציו וא"כ כיון שהוא מתחיל להקטיר ביום הוי כאלו הקטיר כולו ביום כמו במדליק ערב שבת ולמ"ל ריבוי, עכ"ד. ולדברינו ניתא דאי לאו, זאת לרביא, ודאי היינו אומרים דמאי דקפיד קרא דהקרב קרבן תהיה ביום היינו שההקרבא בפועל וההקטרה בפועל תהי' ביום, שמצות הקטרה עדיין לא נגמרה עד שנשרף בפועל, ויעוין תוס' מעילה (דף י'), דמבואר דאימורים אחרי שהעלן להקטיר דאעפ"י דמתאכלין מאליהן לא חשיב שכבר נגמרה ההקטרה לגמרי, ומה"ט חייב על היפוך בצינורא, אלמא דמה דעתידין לישרף עדיין לא חשיבי שכבר נשרפו ונגמרה כל ההקרבא.

ובזה יתיישב שפיר גם מה שהעירו האחרונים על דברי הנמו"י מהא דאמר רבי יוחנן בתענית (דף כט ע"ב) "אי הואי התם הייתי קובע את צום תשעה באב בעשירי מפני שרובו של היכל נשרף בעשירי", ולדברי הנמו"י דלמ"ד אשו משום חציו חשיב כאילו נשרף כולו בשעה הראשונה, הרי לרבי יוחנן לשיטתו דאשו משום חציו מן הדין צריכים לקבוע התענית בתשיעי שהוא זמן ההדלקה (עיין זכרון יהונתן חו"מ סימן ב), ולדברינו שלענין אבילות החורבן שהוא על עצם שריפת בית המקדש אין לך אלא מקומו ושעתו, שהלך ונשרף בפועל, ה' יונקנו בב"א.

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON